

Verslag docentenbespreking vmbo-GL/TL-examen Nederlands 2018

Dit verslag is opgesteld naar aanleiding van de landelijke eindexamenbespreking op 16 mei 2018 in Utrecht in aanwezigheid van 8 docenten Nederlands vmbo. Dit document corrigeert of vervangt het correctievoorschrift niet, maar zou voor de betrokken docenten ondersteuning kunnen bieden bij interpretatiekwesties onder andere van artikel 3.3 uit genoemd voorschrift. Het heeft dus geen rechtsgrond. Inhoudelijke knelpunten of (vermeende) tekortkomingen in de examenopdracht zullen door het SBN aan het CvTE worden kenbaar gemaakt. In het verslag wordt expliciet vermeld om welke kwesties het gaat. Het correctievoorschrift blijft onverminderd van kracht, tenzij het CvTE schriftelijk anders beslist. De individuele docent is en blijft aansprakelijk voor de toegekende scores op basis van het door het CvTE voorgelegde correctievoorschrift.

Algemeen

Ook dit jaar is het examen Nederlands vmbo tl/gl vergelijkbaar met dat van andere jaren. De teksten waren goed leesbaar, de vragen en opdrachten goed te doen en de inhoud van de teksten boeiend voor de leeftijdsgroep. Daarbij moet worden aangetekend dat de advertentietekst enige reserves oproep.

TEKST 1: De keerzijde van het spotprijsparadijs

Vraag 1

Deze vraag is veelvuldig fout gemaakt. Veel leerlingen, maar ook docenten hebben antwoord D gekozen in plaats van het als juist aangemerkte antwoord B. Het probleem schuilt in de keuze voor 'samenvatting' in plaats van het beoogde antwoord 'conclusie'. In de gedachtewisseling daarover wordt geopperd dat het hier niet om een betogende tekst gaat, waarin de auteur expliciet zijn mening geeft en verdedigt. Het gaat om een uiteenzettende tekst, waarin weliswaar meningen worden weergegeven. 'Samenvatting' op basis van de inhoud van alinea 3 is hier inhoudelijk gezien beter dan 'conclusie'.

Een ander bezwaar tegen de vraag is dat een kandidaat al bij de eerste vraag moet beslissen in een tekstoverkoepelende kwestie: samenvatting dan wel conclusie. Een dergelijke beslissing hoort aan het einde van de leesactiviteit te worden genomen. Te moeilijke startvraag.

De problemen met vraag 1 worden aan het CvTE voorgelegd.

Vraag 6

De antwoorden van de leerlingen op de betekenis van 'vaart haar eigen koers' bevatten veel variaties op het antwoordmodel. Docenten wijzen erop dat de instructie 'geef een passend voorbeeld bij de betekenis uit alinea 11' ambigu is. Als 'de betekenis uit alinea 11' gelezen wordt als één aanduiding, dan kan het antwoord 'twee keer per jaar nieuwe kleren kopen' uit alinea 12 ook goed gerekend worden. In eerste instantie moet het antwoordenmodel gewoon aangehouden worden.

De vraag hoe om te gaan met deze ambiguïteit, wordt aan het CvTE voorgelegd.

Vraag 9

Bij het wegstrepen van de duidelijk foute antwoorden ABD bleef het als juist beoogde antwoord C over. De formulering van de alternatieven wordt bepaald niet fraai gevonden.

TEKST 2: Leuk hoor, zo'n hond, maar houdt hij echt wel van ons?

Samenvatting

De samenvattingsopdracht is over het geheel genomen geslaagd te noemen. De aansturing leverde geen noemenswaardige problemen op en ook het beoordelingsvoorschrift is in orde.

Toch is er een aantal minpunten op te noemen. In de tekst komt een viertal met naam genoemde mensen aan het woord. De kandidaten worden geacht deze namen op te nemen in de samenvatting. Als dat niet is gebeurd, kan er geen scorepunt worden toegekend. Op zichzelf is dat juist, want anders zou de samenvatting zeker voor iemand die de brontekst niet kent, onbegrijpelijk zijn. Maar, wie hier structureel in gebreke blijft verspeelt vier van de tien te behalen scorepunten. Niet het feit dat de namen genoemd moeten worden is het probleem, maar dat er in een opdracht zo veel zijn, is ongelukkig.

Er zijn kandidaten die alleen de voornamen geven. Aanwezig zijn het erover eens dat hiervoor geen scorepunten mogen worden toegekend. De naam van Martin Gaus moet twee keer worden opgenomen. Wie in zijn samenvatting de tekst lineair volgt, kan ook hier niet aan het eind met het vermelden van de voornaam volstaan.

12.4

Als in een samenvatting het inhoudselement 'Dieren gaan mensen als soortgenoot zien' wordt opgenomen zonder het element van 'hechting' daarbij te benoemen, dan kan geen scorepunt worden toegekend. Er ontbreekt dan een inhoudelijke schakel.

12.5

Als in een samenvatting bij het vermelden van het effect van oxytocine niet expliciet een verband wordt gelegd tussen mensen en dieren, is het antwoord incorrect.

Als in het eerste antwoord van het antwoordmodel 'Honden en katten voelen emotie...' het verband wordt gelegd met de woordgroep 'net als de ouder-kindrelatie' is het antwoord correct.

TEKST 3 (beeldtekst/advertentie): Een reis om de wereld in 177 foto's

Vraag 14

Gelet op het misleidende karakter van de 'advertentie' is vraag 14 een onmisbare vraag. De misleiding had nog wel wat explicieter bevraagd mogen worden.

De gedachtewisseling over het al dan niet juist zijn van het antwoord bij het ontbreken van de woordgroep 'Aan het WNF' (Er moet eerst een donatie gegeven worden, voordat je het boek krijgt.' o.i.d.), heeft als uitkomst dat het antwoord goedgekeurd kan worden.

Het CvTE zal worden gevraagd of het ontbreken van de woordgroep 'Aan het WNF' in een overigens goed antwoord mag worden weggelaten.

TEKST 4: Doggybag: gedoe of steuntje in de rug?

Vraag 24

In tegenstelling tot tekst 1 gaat het hier niet om een uiteenzettende maar een betogende tekst. De auteur neemt een standpunt in en dat rechtvaardigt de keuze van punt 2 'een conclusie trekken'.

vraag 25

De vraag maakt in de alternatieven allereerst een onderscheid tussen "de Nederlandse lezer" en "de Nederlandse overheid". Daarnaast moet de kandidaat een keuze maken tussen 'informer' en 'overtuigen'. Dat het om 'overtuigen' gaat is geen punt van discussie. Maar wel de keuze voor de doelgroep. Het antwoordmodel kiest voor de lezer. Er staan in de tekst overduidelijke signalen dat de overheid zich aangesproken moet voelen. Deze opzet van de vraag is ongelukkig, zo niet fout. Een alternatief waarin zowel 'de Nederlandse lezer' als 'de Nederlandse overheid' als doelgroep kan worden gezien, zou het probleem voorkomen hebben.

Het CvTE zal gevraagd worden uitsluitsel te geven over het beoordelen van deze vraag.

SCHRIJFOPDRACHT: e-mail aan restaurant *Heerlijk*

De opzet van de schrijfofdracht is gebruikelijk en herkenbaar. In het eerste deel wordt de casus omschreven voor de opdracht en aansluiting gelegd bij de tekst over de doggybag. In het tweede deel volgt de eigenlijke opdracht die de leerlingen op het spoor zet van de te schrijven e-mail.

Er gaat bij deze opdracht evenwel iets belangrijks mis.

In de inleiding staat dat de kandidaat om een oplossing moet vragen. In de uiteindelijke opdracht moet de kandidaat twee oplossingen noemen. Dit is niet consistent en zelfs een verwarring wekkende fout: als de kandidaat in aansluiting op de omschrijving van de casus geen twee oplossingen noemt, kost hem/haar dit twee punten.

Het CvTE zal uitsluitsel moeten geven over de vraag hoe met deze kwestie om te gaan.

Tot slot nog een paar ondergeschikte punten

- In de casus staat de formulering 'werd geïrriteerd' in plaats van 'raakt geïrriteerd'. Als de kandidaat zich ook van die formulering bedient, mag die goed gerekend worden.
- In de schrijfofdracht moeten de kandidaten afsluiten met 'Met vriendelijke groet'. Er zijn kandidaten die sluiten af met het formele 'hoogachtend' en dergelijke. Dit is alleen correct, als het aansluit bij een formele toonzetting. Het is aan de docent om dit te beoordelen.
- Wanneer heb je gegeten en met wie heb je in het restaurant gegeten? Staat er in de tekst dat dit 'vorig weekend met familie' is gedaan. Met familie, vrienden of iets dergelijks. Het is allemaal correct.